

## Êrm sjoape

De minse zegge dèk “Dè ès rap voertgewès. Nooit iet gemankiërd. En op zou kotte tijd z’n kaas outgebloëse. Nie te geleeve.” Of ze zegge nog “Dè? Dè ès nauts zik gewès. Dè hèt nog naut ’ne dōktour on ze lijf gehat.”

Dat wiët zou gezaag. Das kal van de minse. Mèr ès dat zou wol?

Nou moet ge ‘ns noëgon hoeviël ziktes ’ne mins op ze lijf kan hoale van klene kedebber tot èn z’n aa doag. Dat huls te nie vör miëgelek.

Het begint al as te èn de wieg liks. At ze dich hebbe moette hoale met de ijzers, dan hèt z’ne eërkop al genoeg bekiekes. De mous al op z’n hat kloppe as te geen hoazelip, platviet of ‘ne kroef höbs. Das te nie sjèl kieks of liks te spattele met sjoapsknieë. Höbs te hoenger, dan moes te kèke ver gèt ète te krijge. Vrigger kriëgste dan de bos. Dat voel nog mèt. Mèr nou koëme ze oaf met ’n fles poejermōlk. Doë krijge de meeste penspaajn van. At ze dich dan oppakke en op z’ne rëg beginne te kloppe, dan wiës te spaajëtig en begins te iëver te gève. De mous al blaaï zien as te kons rōpsele.

Um den hoek stoën de ziktes al oan te sjaaëve. De stijpkès, de rojen-ond en de gèl vèrf. Kors das te doë van kraajgs. En dan de moazele. Vör dich onniëzel te kretse. Dikauwer ès noch zou iet. Liks te doa èn daai wieg met ’n our waai a kijlblood.

Enfin, hopelijk bes te nie teviël gesjangeneërd teëge de tijd das te noë sjoël mous gon.

As te tesse al daai jing zits, dan höbs te pas mesiëre. Den ene stik den andere oan. Wos te nog nie gekriëge hebs, dat gees te nou ziëker krijge.

Bou alleman, joenk èn aad, mèt te moake kraajg ès grup of verkaddegèts. Doa zin zoeveël soëte van grup das te langeleste nie mei weës wōlke pille das te moes pakke. Het begint gemeinelèk met krets èn de kèl èn nieste. De begins ka te krijge en den iever ès voet. Dat zin de iëste simptaume van verkaddegèts. De kons snaachs wol get kors moake mèr gemeinelek ès dat noë ’n poar doag gedoan.

As te nou d’n oafgank te bei kraajgs dan hebs te al iets meir as ’n verkaddegets. Das nie ’t moment om sjiete te lotte. As te dooi on tougufs, dan zuls te dich dat gauw besniete.

Hoeste. Doë zin oog veël soëte èn. Doë zin ter beviërbeeld met ne kretshoes. Daai zitte alle veif seconne te beële. As doë begins op te lette, dan zooste ze ne knoep vèr de kop hoë.

Dan höbs te daai mèt ’ne flaaïmhoes. At daai beginne, dan heirs te de flaaïme zou omhoug koëme. At ze dan oog nog beginne te roggele. Dan höbs te gète èn gedroenke tegeleikertijd. Pas op. Daai minse konne van dat hoeste koelek wiëne. Het zo nie de iëste zien wat verdijselt vult atter on ’t hoeste ès.

Het èrgste is wol ’t flijres. Dat ès al serieuze kos. Verzörgste

dat nie goet, dan zooste wol ‘ns tèring konne kreige. Vrigger wurs te èn zou a geval a viëgelke vör de kat. Man, dat wor iet vies. Dan wurste dempetig van de kors. Dan hoeste de metiëre out z’n loenge. Goet das te doë niks mei van heirs.

Wot vör ziktes dat ve oog kreige, at ve noë ‘ne dōktour gon dan koëm ve meistes trëg met ’n fles vör de hoes èn ’n dous pille. Das oog nie altet goed. De kleen ziktes, zaagte ze vrigger, daai moeste outzwete”. Dōktours van nou, daai zëgge dat nie mei. Daai moake dich a brufke vör den appeteiker èn doë kons te dan ze deiske medicamènte èn zen fles gon hoale.

Ich zëg dich. Drink mèr ‘ns alle doage on daai fles èn pak mèr ‘ns twei, draai pille van smörges tot soëves. Noa ‘ne tijd zèk dè moag: “genoeg gewès. Ich doen nie mei mèt.”



Voila. Doa zits te dan mèt z'ne hatbrand. Konste doë tiège wier iets gon hoale. En dan mouste nog van gelèk sprèke. Doë zin minse daai kreige van daai medicamente outsloag èn ièksel. Allemoal roj plekke èn intige hebbe zelfs de oardigste vörme. Doë zin minse daai zien doë oos luvevro èn oze lieveneir èn. De moes nie vroage waai daai laai tron tau zien.

Intege höbbe zelfs wèke rondgelope met broebele op de kop. Dat ès iës a sjou gezich.

Mèr ja, de één zikte geet voert èn de aander kump er al oan..

Mèt das te aër wiës kump doa nog 'ns vanalles bij. De aa laai van vrigger zaagte: "aad wiëne ès aad vel krijge". Mèr dat vel ès nie mei zou soepel as vrigger. De begins kloëve te krijge en kloëve zin oëpeninge. En oëpeninge zin gevoarlèk vör ènfekses te krijge. Tes doë met dat aa laai regelmoatig 't smot höbbe. Of ne wiëndrik of lèpe on zen ooge..

Ene kèr de vijftig verbei, dan wille de kniëk èn gevrichte ooch nie mei mèt. Stijf waai 'n oot zin ve dan at ve smörges out bed koëme. De kraais zen zokke bekans nie mei oan.

En het pijtsje of de soekerzikte. Wè hèt dat nog nie? Of de bibberzikte. Tès bei intige laai zoe erg dat at ze hun sjat kaffei wille outdrinke, ze zelfs het versjoat krijge.

Mèr ja das 't lève.

Les zaag ene: "Ich wiët nie waai de minse zich doë allemoal kopbrèkeraaie wille iëver moake.

On daai mankemente kump toch allemoal 'n in. Ene keir dat ve terèg kèns wiëne, dan wiëte ve doa nie mei van . Dan zin ve trèg bou ve begonne zien. Waai e klee kènd èn de wieg. Dan wiëte ve toch nie mei dat ve os heil lève lank èrm sjoape gewès zien."

De man hèt nie heilemoal gelijk, mèr toch a bitsje. Nie?

JM Withofs